

Ἡ «μακαρία κοιλία» τῆς Θεοτόκου ρέουσα «ποταμούς ὕδατος ζῶντος»*

Ἄπο τὴν πολυαρχία τῶν παθῶν
στὴν μοναρχία τοῦ νοῦ
μέσω τῆς ὑποταγῆς του στὴν καρδιά

«ΔΕΥΤΕ οἱ πιστοί!... Θεομητορικὴ Πανήγυρις!... Ἐλάτε μὲ πόθο τὰ εὐσεβῆ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας... Προσεέλθετε καὶ πάλιν οἱ θεοτοκόφιλοι... Συναθροισθῆτε εὐλαβῶς οἱ ἔρασταὶ καὶ φίλοι τῆς Ἀειπαρθένου.

Ἄς προσπέσουμε στὸν ζωηφόρο τάφο τῆς ἀπειράνδρου Μητρός... Ἄς ἐναγκαλισθοῦμε αὐτὸν μὲ θερμὴ ἀγάπη καὶ εὐλάβεια... Ἄς ἐγγίσουμε αὐτὸν μὲ τὰ νοερά χεῖλη τῆς καρδιάς μας, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ μέτωπά μας... Ἄς καταφιλήσουμε τὸ μνήμα τῆς κοινῆς Τροφοῦ καὶ Μητρός μας.

Καὶ ἄς ψάλομε σεμνῶς, ἀλλὰ καὶ ἐνθουσιωδῶς, ἄσματα ἐπιτάφια... Ἄς ἀντλήσουμε τὰ πλουσιοπάροχα χαρίσματα τῶν ἱαμάτων... Ἄς ζητήσουμε ἀπὸ τὴν ἀένναη αὐτὴ πηγὴ τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς Ζωῆς τὴν θεραπεία τῆς νοσοῦσης φύσεώς μας, τὸν φωτισμὸ τοῦ νοῦ, τὴν ζωοποίησι τῆς καρδιάς ἡμῶν.

«Δεῦτε οἱ πιστοί, τῷ τάφῳ προσέλθωμεν τῆς Θεομήτορος, καὶ περιπτυσώμεθα, καρδιάν, χεῖλη, ὄμματα, μέτωπα, εἰλικρινῶς προσάπτοντες, καὶ ἀρυσώμεθα ἱαμάτων ἄφθονα χαρίσματα, ἐκ πηγῆς ἀεννάου βλυστάνοντα»¹.

Σήμερα, ἡ θεοδόχος Μαριάμ, ἡ ἀνατείλασα τὴν ζωὴν τῶν ἀπάντων, μετατίθεται διὰ μέσου τοῦ θανάτου πρὸς τὴν ὄντως Ζωὴν... Σήμερα, ὁ «*Ναὸς τῆς Αὐτοζωῆς*»², «*ἡ τὴν Ζωὴν τεκοῦσα τὴν ἐνυπόστατον*», αὐτὴ ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ διαβαίνει ἀπὸ τὴν γῆ «*εἰς κατάπαυσιν αἰώνιον καὶ κληρονομίαν οὐράνιον*»... «*Ἡ Παρθένος καὶ μόνη Θεοτόκος πρὸς λῆξιν οὐράνιον μεταβιδάζεται*»³.

* * *

ΜΗΠΩΣ ἄρα γε τὰ ἐπιτάφια ἄσματά μας γιὰ τὴν Μητέρα τῆς Ζωῆς παρακινήσουν τὴν θεομητορικὴ Χάρι Της νὰ θεραπεύσῃ τὴν πνευματικὴ

μας νέκρωσι καὶ ἀκαρπία;... Πῶς θὰ ἐρμηνεύσουμε θεομητροπρεπῶς τὰ «μεγαλεῖα» Τῆς, ὥστε ἡ καρδιά μας νὰ ζωοποιηθῆ καὶ κατασταθῆ πηγὴ ὕδατος ζῶντος;

Ὁ Κύριος καὶ Θεός μας, ἡ Αὐτοζωή, ὑποσχέθηκε μία ἀπὸ τὶς κεντρικώτερες καὶ μεγαλύτερες ἐπαγγελίες τῆς Καινῆς Διαθήκης Του: *«ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεῦσουσιν ὕδατος ζῶντος»*⁴.

«Κοιλίαν ἐνταῦθα», ἐρμηνεύει ὁ Χρυσορρήμων, «τὴν καρδίαν φησί, καθάπερ καὶ ἀλλαγῶ φησι: “καὶ τὸν νόμον Σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου”»⁵.

Ψυχῆς «κοιλία», κατὰ τὴν Παράδοσί μας, εἶναι ἡ «καθαρὰ καρδιά»⁶, ἡ ὁποία γίνεται μὲν «*πυξίον τοῦ θεοῦ νόμου*»⁶, ἀλλὰ καὶ φιλοξενεῖ τὸν Θεῖο Παράκλητο καὶ καθίσταται Ναὸς καὶ Θρόνος τῆς Ἁγίας Τριάδος.

*«Τοῦτο δὲ εἶπεν [ὁ Χριστὸς] περὶ τοῦ Πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς Αὐτόν»*⁷.

Ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν καὶ ἐργάζονται γιὰ τὴν καθαρότητα τῆς «καρδιάς», δέχονται ὄχι ἀπλῶς μίαν ἔλλαμψι θεοῦ Φωτὸς «ἀνυπόστατον», ἀλλὰ ἀποκτοῦν, ὅπως λέγουν οἱ Ἅγιοι, τοῦ Παρακλήτου τὸ «ὑποστατικὸν φῶς καὶ καθ’ ὑπόστασιν καὶ ἐνυπόστατον, διότι [τοῦτο] παραμένει εἰς τοὺς ἐλλαμπομένους»⁸.

«Ἐν δὲ τοῖς πιστεύουσι», λέγει ὁ θεῖος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, *«οὐ δαδουχίαν ἀπλῶς, τὴν ἀπὸ τοῦ Πνεύματος, ἀλλ’ αὐτὸ κατοικεῖν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐναυλιζεσθαι τεθαρόρηκαμεν ὅθεν εἰκότως καὶ ναοὶ Θεοῦ χρηματίζομεν»*⁹.

Ὅταν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐγκαθιδρυθῆ στὴν «κοιλία» τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ στὴν «καθαρὰν καρδίαν», μετατρέπει αὐτὴν σὲ ἀνεξάντλητη καὶ αἰέροση πηγὴ, ἡ ὁποία ὑπερεκχειλίζει ἀπὸ τὶς ἅγιες δωρεές Του.

«Ἡ γὰρ τοῦ Πνεύματος χάρις», μᾶς διαβεβαιώνει ὁ Χρυσόστομος, *«ἐπειδὴν εἰς διάνοιαν εἰσέλθη καὶ ἰδρυθῆ, πάσης πηγῆς μᾶλλον ἀναβλύζει καὶ οὐ διαλιμπάνει, οὐδὲ κενοῦται, οὐδ’ ἴσταται»*¹⁰.

Τὸ «ὑδωρ» εἶναι εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: βαπτίζομεθα «ἐν ἐνὶ Πνεύματι»¹¹, ποτιζόμεθα «εἰς ἓν Πνεῦμα»¹¹, λαμβάνουμε «τὴν δωρεάν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»¹², ἡ ὁποία γίνεται ἐν ἡμῖν «πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον»¹³.

* * *

ΕΙΝΑΙ γνωστόν, ὅτι ἡ ἄχραντος «κοιλία» τῆς Θεοτόκου ἦταν «μακαρία»¹⁴ καὶ παμμακάριστος, διότι «ἐβάστασε ἀκόπως»¹⁵ τῆς γῆς καὶ πάσης τῆς κτίσεως τὸ «θεμέλιον»¹⁵, δηλαδὴ τὸν Δημιουργὸ καὶ Προνοητὴ καὶ Ζωοδότῃ οὐρανίων καὶ ἐπιγείων.

Και ἔρρευσαν ἐκ τῆς νηδύος Αὐτῆς «ποταμοὶ ὕδατος ζῶντος»⁴, δαψίλεια εὐλογιῶν καὶ χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, ἀνεξάντλητα ρεῖθρα καὶ νάματα ἀγιασμοῦ καὶ σωτηρίας.

Ἐν τούτοις, ὅπως μᾶς διαβεβαιώνουν οἱ Ἅγιοι, ἡ Βασίλισσα τῶν Οὐρανῶν δὲν «διεπέρασε τὴν ζωὴν Τῆς ἐν ἀμελείᾳ», ἀλλὰ μετεχειρίζετο «μίαν πολυειδῆ καὶ καρτερικωτάτην ἄσκησιν», μίαν «ἀσκητικωτάτην ζωὴν»¹⁶, γι' αὐτὸ καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ Υἱοῦ Αὐτῆς τόσας «δόξας», τόσα «μεγαλεῖα» καὶ τόσας «θεομητροπρεπεῖς τιμᾶς», ὅταν ἐκοιμήθη καὶ ἀνέστη καὶ μετέστη εἰς τὰ Οὐράνια.

Ἀκολουθῶς, κάθε εὐσεβῆς πρέπει νὰ μεταχειρίζεται τὴν πρακτικὴν ἀρετὴν, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ ὄχημα καὶ τὴν ἐπίδρασι τῆς θεωρητικῆς ἀρετῆς, προκειμένου νὰ συλλάβῃ «ἐν γαστρί», νὰ ὠδινήσῃ καὶ νὰ γεννήσῃ «πνεῦμα σωτηρίας»¹⁷, καὶ τοιουτοτρόπως δὲ νὰ καταστῇ ἡ «καρδιά» του ἐνεργεῖα «θρόνος τῆς Χάριτος».

«Καλότυχος ἐκεῖνος», λέγει ὁ Ὅσιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος, «ὅπου ἰδῆ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ἤγουν τὸν Χριστὸν, πῶς ἐμορφώθη μέσα του, ὅτι αὐτὸς θέλει νομισθῆ μήτηρ Χριστοῦ, ἔχοντας τὸν Χριστὸν μέσα του ὡς βρέφος»¹⁸.

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες λέγουν, ὅτι στὴν «κοιλίαν» τῆς ψυχῆς, δηλαδὴ «ἐν τῇ καρδίᾳ, τὴν τοῦ Πνεύματος δεχόμεθα χάριν»¹⁹ καὶ «ἐν τῇ καρδίᾳ ἔχει τὴν καθέδραν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»²⁰.

Ἐκεῖ λοιπόν, πρὸς τὴν «καρδιά» πρέπει νὰ κατατείνῃ ὅλη ἡ νηπιτικὴ ἐργασία καὶ πρὸς τὴν «καθέδραν» αὐτὴ πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ ἡ περιεκτικὴ πρακτικὴ ἀρετὴ.

«Εἰς τὴν καρδίαν πρέπει πάντοτε νὰ συμμαζώνῃς τὸν νοῦν σου καὶ τοὺς λογισμοὺς σου· ἐκεῖ πάντοτε πρέπει νὰ βλέπῃς, καὶ ἐκεῖ πάντοτε νὰ προσέχῃς, λέγοντας τὴν μονολόγιστον ταύτην καὶ γλυκυτέραν μέλιτος εὐχὴν, τὴν λέγουσαν: “Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με”»²¹.

Ἡ ἐμμονὴ στὴν σωτήρια αὐτὴν καρδιακὴ ἐργασία θὰ ἔχῃ ἓνα θαυμαστό, ὑπερφυσικὸ καὶ σωτηριῶδες ἀποτέλεσμα: ἢ ἐν ἡμῖν «πολυαρχία καὶ ὀχλοκρατία τῶν παθῶν» θὰ μετατραπῇ εἰς ἐν Χριστῷ «μοναρχίαν» καὶ «αὐτοκρατορίαν»:

«Ἐὰν καὶ τὸν νοῦν σου ὑποτάσῃς εἰς τὴν καρδίαν σου», «ἐὰν σὺ ἐνωθῇς αὐτὸς σεαυτῷ ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τῆς τοῦ νοῦ πρὸς τὴν καρδίαν ἐπιστροφῆς, καὶ διὰ τῆς ἐν καρδίᾳ ἐνεργουμένης νοερᾶς προσευχῆς», τότε γίνεσαι κυρίως καὶ ἀληθῶς «θρόνος τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», τὸ Ὅποιο «ἐνοποιεῖ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν σου· εἰρηνεύει τὸν ἐμφύλιον

πόλεμον τῶν τριῶν μερῶν τῆς ψυχῆς· σὲ δεικνύει μονάρχην καὶ αὐτοκράτο-
ρα τῶν ἐνοχλούντων σε παθῶν»²².

* * *

ΨΑΛΛΟΝΤΕΣ σεμνῶς καὶ ἐνθουσιωδῶς ἄσματα ἐπιτάφια στὴν Πά-
ναγνο Μητέρα τοῦ Θεοῦ, ἃς προσευχόμεθα στὴν Χάρι Της νὰ μᾶς ἀξιώ-
σῃ τῆς ὄντως Ζωῆς... «Καὶ ὡς ὄρνις νὰ ἐπισκιάξῃ ἡμᾶς, τὰ λεπτὰ στρου-
θία, μὲ τὰς πτέρυγας τῆς χάριτος καὶ τοῦ πλουσίου ἐλέους Της»¹⁶ καὶ νὰ
θερμαίνῃ καὶ νὰ ζωοποιῇ τὶς ἄγονες καρδιές μας.

**Καὶ «ἅς κατασκευάζωμεν τὴν ἐνθύμησιν καὶ καρδίαν μας ταμεῖον καὶ
κατοίχησιν τῶν ἀρετῶν τῆς Θεοτόκου»²³...**

ῬΩστε νὰ ἀναβλύσῃ ἀπὸ τὴν «κοιλίαν» τῆς ψυχῆς μας, «ἐκ τοῦ βυθοῦ
τῆς καρδίας» μας, «τὸ ζῶν καὶ ἀλλόμενον ὕδωρ»²⁴...

Τὸ «ὑδωρ» ἐκεῖνο, γιὰ τὸ ὅποιο ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος ἔλεγε:
«οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ πῦρ φιλοῦλον, ἀλλ' ὑδωρ ἐστὶν ἐνεργοῦν καὶ λαλοῦν»²⁵.

(*) Περιοδ. «Ἅγιος Κυπριανός», ἀριθ. 321/Ἰούλιος- Αὐγούστος 2004, σελ. 57-59.

1) Ἱ. Δαμασκηνοῦ, Εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου Κανὼν, Ὡδὴ Θ', Τροπάριον β'.

2) Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἐορτοδρόμιον, σελ. 690.

3) Ἱ. Δαμασκηνοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., Ὡδὴ Α', Τροπάριον α'.

4) Ἰωάν. ζ' 38.

5) Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 59, στλ. 283. Ψαλμ. λθ' 2.

6) Ἀγίου Γρηγορίου Νύσσης, PG τ. 44, στλ. 1076Α.

7) Ἰωάν. ζ' 39.

8) Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἐορτοδρόμιον, σελ. 643-644.

9) Ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, PG τ. 73, στλ. 757Β.

10) Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 59, στλ. 284.

11) Α' Κορινθ. ιβ' 13.

12) Πράξ. β' 38.

13) Ἰωάν. δ' 14.

14) Λουκ. ια' 27.

15) Ἀγίου Ἰωσήφ Ὑμνογράφου, Κανὼν Ἀκαθίστου, Ὡδὴ Δ', Τροπάριον γ'.

16) Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Ἐορτοδρόμιον, σελ. 697 καὶ 698.

17) Πρβλ. Ἡσαΐου κστ' 18.

18) Ὁσίου Συμεὼν Νέου Θεολόγου, Λόγος ΝΖ', § ε' (Διονυσίου Ζαγοραίου). Ἡθικὸς Λόγος Ι',
§ 48. Πρβλ. Λουκ. η' 21, Γαλ. δ' 9.

19) Ἱ. Χρυσοστόμου, PG τ. 57, στλ. 255-256.

20) Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Νέα Κλίμαξ, σελ. 75.

21) Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 347.

22) Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι, σελ. 348.

23) Τοῦ Αὐτοῦ, Ἐορτοδρόμιον, σελ. 678.

24) Ὁσίου Καλλίστου Ξανθοπούλου, Φιλοκαλία τ. Δ', σελ. 297, §§ ε', στ'.

25) Τοῦ Αὐτοῦ, αὐτόθι. Βλ. καὶ Ἀγίου Ἰγνατίου Θεοφόρου, PG τ. 5, στλ. 693Α.